

" ...

II. İTİRAZIN GEREKÇESİ :

İtiraz yoluna başvuran Danıştay Altıncı Dairesi'nin 21.4.1993 günlü, Esas: 1992/1437 sayılı kararı aynen şöyledir:

"Adana Büyükşehir Belediyesinde Mülkiye Baş Müfettişince yapılan bir soruşturma sırasında düzenlenen rapor doğrultusunda 12.10.1990 günlü, 183 sayılı Belediye Meclisi kararı ile kabul edilen imar planı değişikliğinin 1580 sayılı Yasanın 74. maddesine göre iptali talebiyle dosyanın Danıştay'a gönderildiği ve anılan planın Danıştay Birinci Dairesince iptaline karar verilmesinden sonra, söz konusu karar gereğinin yerine getirilmesinin belediyeye bildirilmesi üzerine, belediye tarafından planın iptaline ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davaya ait dosya incelendi:

1580 sayılı Belediye Kanununun 74. maddesinde "Adi ve fevkalade içtimalar haricinde veya vazife ve selâhiyeti kanuniye hilafına veya Devlet kanun ve nizamnamelerine mugayir olarak ittihaz olunan mülhakat meclisi kararları valinin talebi üzerine vilayet idare heyeti tarafından, vilayet merkezi olan mahallerde Dahiliye Vekilinin talebi üzerine Devlet Şurasınca tetkik olunarak tasdik veya iptal olunur." kuralı yer almaktadır. Anayasanın 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtilmiş, 155. maddesinde ise Danıştay'ın, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı, Danıştay'ın, davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları hakkında düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını ve imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini incelemek, idari uyuşmazlıkları çözümlmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevli bulunduğu açıklanmıştır.

Öte yandan 2575 sayılı Danıştay Kanununun Birinci Dairenin görevlerini belirleyen 42. maddesinin (1) bendinde, Belediye Kanunu ile Danıştay'a verilip idari dâvaya konu olmayan işleri inceleyerek gereğine göre karara bağlayacağı veya düşüncesini bildireceği belirtilmiş bulunmaktadır.

Danıştay Kanununun 42. maddesinin yukarıda yer alan hükmü ile Danıştay Birinci Dairesine verilen görevlerin Anayasanın 155. maddesindeki "Kanunla gösterilen diğer işler"i kapsadığı ve söz konusu görevlerin yargısal nitelik taşımayıp, idari görevler olduğu sonucuna varılmaktadır.

Olayda ise, davaya konu olan imar planı değişikliği Danıştay Birinci Dairesinin kararı ile 1580 sayılı Yasanın 74. maddesine göre iptal edilmiştir. Hal böyle olunca, artık yargı kararı niteliğini kazanan bu kararın iptal davasına konu edilmesi mümkün olmamaktadır.

Hukuk devletinin başlıca amacı, kamu gücü karşısında kişinin hak ve özgürlüklerini korumaktır. Bu amaca ulaşabilmek için kullanılan araçlar aynı zamanda hukuk devleti kavramının öğeleridir. Bunlardan en önemlileri devletin değişik işlevlerinin ayrı organlar eliyle yürütülmesi anlamına gelen "kuvvetler ayrılığı" ilkesi bağlamında idarenin hukuka bağlılığı ile zarar verici işlem ve eylemlerinden sorumlu tutulması ve yargı güvencesidir. Hukuk devle tinde, yönetimin tüm eylem ve işlemlerinin hukuka uygunluğu zorunlu dur. Bu nedenle hukuk devletinin vazgeçilmez koşullarından birisi "İdarenin yargısal denetimi"dir.

Esas Sayısı: 1993/27
Karar Sayısı : 1993/57

"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır" kuralıyla Anayasa'nın amaçladığı işte bu etkili yargısal denetimdir.

Bu denetimin en önde gelen araçlarından birisi de iptal davasıdır.

İptal davası sonucunda verilecek olan hüküm ile dava konusu işlem iptal edildiği takdirde bütün sonuçları ile birlikte tesis edildiği andan başlayarak hukuk aleminden çıkarılırken, davanın reddi halinde ise işlemin hukuka uygunluğu yargısal bir kararla vurgulanmış olur. Bununla birlikte, 1580 sayılı Yasanın metni yukarıda yazılı 74. maddesi ile Danıştayca incelenerek tasdik veya iptal olunacağı öngörülen belediye meclisi kararlarının Birinci Dairece incelenmesinin yargısal denetimden geçmesi gerekli bir idari işleme karşı açılan davanın yargısal karar vermeye yetkisi bulunmayan anılan dairece karara bağlanması suretiyle yargı yolunun kapatılması sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu durumda 1580 sayılı Yasanın 74. maddesinde "... Devlet Şurasınca tetkik olunarak ..." ifadesinden sonra gelen "tasdik veya iptal olunur." sözcüklerinin yargı denetiminin ortadan kaldırılması sonucunu doğurması nedeniyle bu sözcüklerin Anayasanın 125. madde sine aykırı olduğu kanısına varıldığından, iptal istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve işin esasına ilişkin verilecek kararın Anayasa Mahkemesi kararının yayınlanmasına kadar ertelenmesine 21.4.1993 gününde oybirliğiyle karar verildi.""